

Årsregnskap 2015

Innhold

Regnskapsskjema 1A – Driftsregnskapet.....	4
Regnskapsskjema 1B – Fordeling til drift.....	5
Regnskapsskjema 2A – Investeringsregnskapet.....	7
Regnskapsskjema 2B – Investering.....	8
Hovedoversikt – Balanseregnskapet	13
Økonomisk oversikt – driftsregnskapet.....	14
Økonomisk oversikt – investeringsregnskapet.....	15
Note 1 – Endring i arbeidskapital	16
Note 2 – Pensjonsforpliktelser	17
Note 3 - Kommunens garantiforpliktelser.....	23
Note 4 – Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m.....	24
Note 5 – Aksjer og andeler	25
Note 6.1 Avsetninger og bruk av avsetninger	26
Note 6.2 Avsetning til og bruk av fond	26
Note 7 – Kapitalkonto.....	29
Note 8 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler.....	30
Note 9 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.....	33
Note 10 (KRS) – Vesentlige poster.....	35
Note 11 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner	35
Note 12 (KRS) – Anleggsmidler.....	37
Note 13 (KRS) – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler.....	38
Note 14 (KRS) Del 1 - Gjeldsforpliktelser - Investeringslån.....	39
Note 14 (KRS) Del 2 – Gjeldsforpliktelser – Formidlingslån.....	39
Note 14 (KRS) Del 3 – Gjeldsforpliktelser – Rentebytteavtaler	40
Note 14 (KRS) Del 4 – Beregning av minste tillatte avdrag	40
Note 15 – Rentesikring	41
Note 16 (KRS) – Vesentlige forpliktelser.....	43
Note 17 (KRS) – Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester.....	44
Note 18 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor	45
Note 19 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt	46
Note 20 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser.....	46

Regnskapsskjema 1A – Driftsregnskapet

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Skatt på inntekt og formue	-1 101 806 703	-1 080 000 000	-1 096 700 000	-1 024 044 056
Ordinært rammetilskudd	-1 505 564 338	-1 513 600 000	-1 512 600 000	-1 509 420 676
Skatt på eiendom	-176 626 659	-176 300 000	-172 800 000	-161 233 984
Konsesjonskraftsinntekter				-1 929 616
Andre generelle statsstilskudd	-59 760 393	-60 300 000	-60 800 000	-56 314 118
Andre direkte eller indirekte skatter	-8 444 785	0		-8 324 049
Ressurskrevende tjenester				-54 639 500
Mva komp investeringer				0
Sum frie disponible inntekter	-2 852 202 878	-2 830 200 000	-2 842 900 000	-2 815 905 999
Renteinntekter og utbytte	-55 791 280	-60 500 000	-58 600 000	-59 702 092
Gevinst finansielle instrumenter	-4 291 470	0	0	-19 427 471
Renteutg., provisjoner, andre finansutg.	138 493 108	136 000 000	142 400 000	143 459 087
Tap finansielle instrumenter	472 779	0		1 499 100
Avdrag på lån	158 114 872	164 300 000	164 300 000	145 695 856
Netto finansinntekter/-utgifter	236 998 009	239 800 000	248 100 000	211 524 480
Til ubundne avsetninger	515 876	515 876		55 175 680
Til bundne avsetninger	48 037			101 981
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-515 876	18 150 000		-55 175 680
Bruk av ubundne avsetninger	-2 080 000	-515 876	-2 080 000	-38 400 000
Bruk av bundne avsetninger		-2 080 000		0
Netto avsetninger/bruk	-2 031 963	16 070 000	-2 080 000	-38 298 019
Overført til investeringsregnskap				810 000
Til fordeling drift	-2 617 236 832	-2 574 330 000	-2 596 880 000	-2 641 869 538
Sum fordelt til drift	2 692 557 296	2 556 180 000	2 596 880 000	2 641 353 662
Regnskapsmessig mindreforbruk	75 320 464	18 150 000	0	515 876

Regnskapsskjema 1B - Fordeling til drift

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Sum fordelt til drift	-2 617 236 832	-2 574 330 000	-2 596 880 000	-2 641 869 538
Rådmannen				
100 Rådmann	7 863 297	8 156 000	8 156 000	7 852 554
Sum rådmannen	7 863 297	8 156 000	8 156 000	7 852 554
Kommuneområdet samfunn, økonomi og kultur				
200 Kommunesjef samfunn, økonomi og kultur	3 271 837	3 579 000	2 329 000	4 928 763
210 Enhet økonomi	17 351 840	17 745 092	17 980 000	16 951 534
220 Enhet kemner	10 670 560	11 164 000	11 164 000	11 191 594
230 Enhet plan og samfunnsutvikling	14 736 000	14 736 000	14 436 000	16 282 951
250 Enhet kultur	71 931 586	71 931 586	69 246 000	67 687 648
260 Byjubileet	0	0	0	1 729 899
270 Enhet eiendom og næring	0	0	8 992 000	6 126 727
Sum kommuneområde samf., økonomi og kultur	117 961 823	119 155 678	124 147 000	124 899 117
Kommuneområde helse og sosial				
300 Kommunesjef helse og sosial	1 668 340	1 690 000	1 690 000	1 631 099
310 Enhet bolig og omsorg	4 167 000	4 167 000	1 167 000	2 526 302
320 Enhet helse	70 850 000	70 850 000	71 850 000	123 057 530
330 Enhet forebyggende tjenester	52 252 000	52 252 000	52 252 000	50 317 427
340 Enhet kompetansesenter rus og psykisk helse	48 028 516	49 233 000	49 233 000	46 688 638
350 Enhet helsehuset Sarpsborg og Tingvoll sykehjem	152 772 213	154 233 000	154 233 000	97 825 152
351 Enhet omsorgstjenester Kruseløkka og Tingvoll	0	0	0	122 579 453
353 Enhet omsorgstjenester Borgen	86 871 000	86 871 000	86 871 000	85 975 049
354 Enhet omsorgstjenester Valaskjold	49 626 000	49 626 000	49 626 000	43 317 874
355 Enhet omsorgstjenester Haugvöll	84 036 743	84 939 000	84 939 000	81 759 088
356 Enhet omsorgstjenester sentrum	122 070 102	121 667 000	121 667 000	52 690 633
357 Enhet omsorgstjenester Tune	76 337 795	77 806 000	77 806 000	75 430 474
358 Enhet kjøkken og kantine	10 164 049	10 912 000	10 912 000	10 040 902
359 Enhet helsehuset	910 615	1 000 000	0	0
360 Enhet boveiledning Tune	75 072 546	78 149 000	78 149 000	75 102 226
361 Enhet boveiledning sentrum	92 278 363	96 129 000	96 129 000	98 883 769
362 Enhet boveiledning Skjeberg	75 369 093	77 005 000	80 005 000	64 315 164
370 Enhet NAV	160 308 775	163 207 000	163 207 000	162 202 120
Sum kommuneområde helse og sosial	1 162 783 149	1 179 736 000	1 179 736 000	1 194 342 900
Kommuneområde HR				
400 Kommunesjef HR	1 393 558	1 509 000	1 509 000	1 373 535
410 Enhet arbeidsgiver	51 123 294	49 930 821	50 067 000	49 684 000
420 Enhet kommunikasjon og service	58 692 442	63 436 668	64 305 000	59 110 259
Sum kommuneområde HR	111 209 294	114 876 489	115 881 000	110 167 794

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014	
Kommuneområde oppvekst					
500	Kommunesjef oppvekst	1 561 829	1 793 000	1 793 000	1 731 016
510	Enhet utvikling oppvekst	301 159 831	309 400 100	309 221 000	324 932 167
511	Enhet PPT	12 324 687	13 388 000	13 388 000	12 134 239
520	Enhet spesialpedagogiske tiltak	75 305 960	69 550 000	69 550 000	69 822 154
530	Enhet barnevern	97 405 956	97 248 000	97 248 000	91 991 344
540	Enhet Norsksenteret	27 890 875	28 204 000	28 204 000	25 516 054
550	Enhet Alvimhaugen barneskole	12 103 000	12 103 000	12 103 000	12 583 243
551	Enhet Borgen barneskole	17 873 462	18 788 000	18 788 000	17 619 728
552	Enhet Grålum barneskole	23 926 055	23 877 000	23 877 000	23 742 498
553	Enhet Hafslund og Navestad barneskoler	29 868 000	29 868 000	29 868 000	28 900 000
554	Enhet Hafslundsøy barneskole	16 829 577	16 983 000	16 983 000	16 785 837
555	Enhet Hannestad barneskole	18 977 758	19 225 000	19 225 000	17 883 112
556	Enhet Hornnes og Ullerøy barneskoler	20 316 244	20 341 000	20 341 000	20 488 000
557	Enhet Jelsnes barneskole	8 333 683	8 383 000	8 383 000	7 892 303
558	Enhet Kurland barneskole	27 831 136	28 005 000	28 005 000	28 064 000
559	Enhet Lande barneskole	31 138 725	30 130 000	30 130 000	29 677 000
560	Enhet Sandesundsveien barneskole	24 044 688	24 233 000	24 233 000	21 884 970
561	Enhet Tindlund barneskole	24 023 003	24 167 000	24 167 000	23 053 787
570	Enhet Sandbakken barne- og ungdomsskole	40 738 058	40 803 000	40 803 000	38 786 363
571	Enhet Varteig barne- og ungdomsskole	30 209 000	30 209 000	30 209 000	30 319 000
580	Enhet Grålum ungdomsskole	25 791 498	25 878 000	25 878 000	24 629 343
581	Enhet Hafslund ungdomsskole	24 657 000	24 657 000	24 657 000	23 247 000
582	Enhet Kruseløkka ungdomsskole	36 314 970	36 631 000	36 492 000	34 251 000
583	Enhet Tindlund ungdomsskole	21 698 000	21 698 000	21 837 000	20 638 000
590	Enhet barnehager Sarpsborg	25 763 658	26 441 000	26 498 000	26 186 385
592	Enhet barnehager Skjeberg	16 565 693	16 510 000	17 071 000	17 454 996
593	Enhet barnehager Tune	17 183 892	17 494 000	18 436 000	16 534 110
594	Enhet barnehager Varteig og Hafslund	15 689 394	15 755 900	16 275 000	15 378 475
599	Kommuneområde oppvekst investering bygg og anl	0	0	0	-273
	Sum kommuneområde oppvekst	1 025 525 631	1 031 763 000	1 033 663 000	1 022 125 853
Kommuneområde teknisk					
600	Kommunesjef teknisk	2 519 286	3 140 000	3 140 000	2 747 448
620	Enhet byggprosjekt	0	0	-2 534 000	-2 802 000
630	Enhet eiendom	177 172 356	177 429 148	173 665 000	163 421 156
640	Enhet kommunalteknikk	11 524 140	8 213 685	8 526 000	5 981 934
650	Enhet byggesak, landbruk og kart	12 960 000	12 960 000	12 700 000	11 547 500
	Sum kommuneområde teknisk	204 175 782	201 742 833	195 497 000	180 896 039
Regnskapstekniske ansvar					
810	Skatteinntekter	-801 092	-1 700 000	-1 700 000	0
820	Overføringer fra staten	-65 627 375	-61 500 000	-61 500 000	0
900	Renter og avdrag	416 419	0	0	226 838
910	Pensjon	-23 004 506	-18 900 000	2 000 000	62 181
920	Fond	1 834 700	1 000 000	1 000 000	1 197 065
980	Avskrivninger	-420 755			-416 679
	Sum regnskapstekniske ansvar	-87 602 609	-81 100 000	-60 200 000	1 069 405
Sum fordelt til drift					
		2 541 916 367	2 574 330 000	2 596 880 000	2 641 353 662
Regnskapsmessig mindreforbruk					
		75 320 465	0	0	515 876

Regnskapsskjema 2A – Investeringsregnskapet

	Note	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Regnskap 2014
Investeringer i anleggsmidler		651 958 265	865 288 379	563 820 000	635 864 649
Utlån og forskuttering		159 308 018	140 000 000	140 000 000	123 581 847
Avdrag på lån		499 579 844	656 318 239	293 200 000	126 009 942
Kjøp av aksjer og andeler	5	8 186 349	8 600 000	8 600 000	8 780 035
Avsetninger	6	0	400 000	0	6 979 324
Årets finansieringsbehov		1 319 032 476	1 670 606 618	1 005 620 000	901 215 797
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler		1 000 778 292	1 439 006 618	703 320 000	639 755 415
Inntekter fra salg av anleggsmidler		82 522 344	40 900 000	29 200 000	10 928 198
Kompensasjon for merverdiavgift		88 200 751	69 300 000	65 000 000	80 633 412
Tilskudd til investeringer		41 146 961	45 980 000	159 000 000	73 448 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		72 032 580	40 000 000	40 000 000	70 560 850
Andre inntekter		1 954 850	0	0	2 050 850
Sum ekstern finansiering		1 286 635 778	1 635 186 618	996 520 000	877 376 726
Overført fra driftsregnskapet		0	0	0	810 000
Bruk av avsetninger	6	32 396 698	35 420 000	9 100 000	23 029 072
Sum finansiering		1 319 032 476	1 670 606 618	1 005 620 000	901 215 797
Udekket/udisponert		0	0	0	0

Regnskapsskjema 2B – Investering

	Investerings- utgift 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Revidert budsjett 2015 (inkl. budsjettendringer i 2015 og rebevilgning fra 2014)
Kommuneområde SØK			
Kultur			
Sarpsborg scene, utbedringer	1 600 479		1 268 916
Nytt kunstgress Sarpsborg stadion	551 446		904 151
Sarpsborg bibliotek- ventilasjon	416 250		553 470
Verdensteateret	1 094 306		1 125 168
Nytt friidrettsanlegg Kalnes	2 198 602		6 409 444
Skateanlegg	5 441 060		5 899 376
Sarpsborg stadion - diverse utbedringer	146 221	300 000	300 000
Skulptur "Olavssøylen"	484 276	400 000	1 100 000
Sarpsborg scene hovedetasje - utbedringer	7 652 015	7 000 000	7 000 000
Sarpsborg scene underetasje	431 332	3 000 000	3 000 000
Diverse investeringer kultur - opprustning bygg og anlegg	333 992		321 764
Kunstisbanen, oppgradering av baneanlegg	12 011 825	15 000 000	15 000 000
Sandbakken idrettsarena	57 014	1 000 000	2 000 000
Tilpasninger idrettsbygg	883 962	1 000 000	1 000 000
Kulturskole/bibliotek	88 844		656 859
Sarpsborg sentrum - Orienteringskart	-		177 000
Kirken			
Kirkegårdskapasitet, utredning	244 871		500 000
Brannsikring el-anlegg	17 000		700 000
Opparbeidelse av gravlund Hafslund	3 149 119		13 210 364
Rehabilitering av orgel Sarpsborg kirke	34 873	4 000 000	4 000 000
Restaurering av grøntarealer og kulturminner	-	150 000	150 000
Maskiner og utstyr	400 000	500 000	500 000
Plan og samfunnsutvikling			
Kommunedelplan ny bru over Sarpsfossen	1 404 609	3 000 000	2 600 610
Vannmiljø	-		500 000
Plan for hovedveinett for sykkel	248 910	1 000 000	1 000 000
Planmidler tverrforbindelse fv.109 og Alvim	230 242		3 000 000
Planmidler Vingulmorkveien- Torbekk	124 480		3 000 000
Felles regional parkeringspolitikk	62 227	800 000	800 000
Tiltaksplan Tunevannet og Isesjø	350 634	1 500 000	1 500 000
Kommuneområde helse og sosial			
Omsorgstjenester			
Korttidshjelpemidler	-		518 052
Nye moduler Gerica	157 500		377 948
Korttidshjelpemidler, samhandlingsreform	252 796		284 686
Velferdsteknologi	2 339 225		1 935 970
Valaskjold sykehjem og omsorgsboliger	1 522 705		3 582 948
Nødstrøm sykehjem	188 443	300 000	1 019 366
Garderober hjemmetjeneste	38 500	500 000	500 000
Gamle Haugvoll - rivning/rehabilitering	357 427	1 000 000	1 000 000
Rehabilitering og oppgradering av Sarpsborg sykehus	128 413 009	90 000 000	115 047 367
Rehabilitering av deler av sidefløy Sarpsborg helsehus til fysio- og ergoterapi	363 414		-
Inventar og utstyr	2 753 904	3 000 000	3 000 000

	Investerings- utgift 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Revidert budsjett 2015 (inkl. budsjettendringer i 2015 og rebevilgning fra 2014)
Forebyggende tjenester			
Hannestad servicesenter	4 181 213	4 000 000	3 959 625
Bolig og omsorg			
Radonutbedring	19 981	750 000	750 000
Infrastruktur Bodalsjordet	223 163	3 000 000	3 000 000
Modulbaserte boliger (permanente)	1 066 294	5 000 000	5 000 000
Bodalsjordet (12 leiligheter)	280 842	2 000 000	1 796 562
BH- Diverse planleggings- og reguleringsarbeid			884 085
Boligsosial handlingsplan	14 996 036	17 000 000	17 000 000
12 boliger i bofellesskap Kløvningsten	224 998		1 518 114
Utbygging Lunstikka	123 587	500 000	500 000
12 boliger i bofellesskap Værm	391 956	2 000 000	2 522 843
Kommuneområde HR			
Kommunikasjon og service			
Kommunedelplan kommunikasjon	1 263 252	1 000 000	5 200 000
Videreutbygging av IKT kommunikasjon	715 659	1 700 000	1 700 000
Fornyelse og oppgradering IKT-utstyr	5 616 834	4 800 000	4 800 000
Elektroniske tjenester og publikumsservice	1 147 526	1 700 000	1 700 000
IKT som effektiviseringsverktøy	2 513 228	3 300 000	3 300 000
Arbeidsgiver			
Videreutvikling av elektroniske personalsystemer	-	1 000 000	1 353 737
Kommuneområde Oppvekst			
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring for voksne			
Ventilasjon Kruseløkka skole formingsbygg	461 596		692 442
Grålum barneskole- paviljonger	2 689 953	2 500 000	2 500 000
Kruseløkka ungdomsskole rehab. toalett	3 187 262	3 000 000	3 000 000
Ny sentrumsskole, Sandesundveien	103 514 203	113 200 000	123 133 373
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager	3 205 598	3 500 000	3 439 546
Skolekapasitetsplan	3 920 454	6 500 000	6 500 000
Kunstgressflate Alvim	341 875		-
Barnehage			
Lekeapparater barnehager	-		699 142
Nye Tindlund barnehage	2 378 261	1 500 000	6 407 927
Rehabilitering av barnehager	1 427 060		3 031 426
Ny permanent barnehage -Sandbakken	1 282 912	1 000 000	1 181 158
Ny Hafslundsøy barnehage	28 965 722	39 000 000	40 375 454
Ny barnehage sentrum	3 460 877		15 601 525
Ny barnehage Skjeberg	327 152	15 000 000	1 000 000
IKT- satsing	153 127		-
Barnevern			
Etablering av familiesenter	2 514 909	2 500 000	5 294 507
Kommuneområde Teknisk			
Park			
Kulås, vannskulptur- forprosjekt	60 179		100 000
Kulås, belysning	1 594 513	1 500 000	1 500 000
Kulås, opprustning av toaletter	5 880		-
Brygge og turvei Glengshølen	60 659	500 000	3 989 410
Basseng ved Sarpsborg rådhus	644 368	600 000	600 000
Oppgradering Kirkeparken	343 750	300 000	343 750
1000-års stien/opprustning innfartsårer	3 680 267	5 000 000	4 951 637
Kulås, vannskulptur	2 042 535	1 500 000	3 800 000
Kulås Amfi	16 534 817	13 000 000	16 917 874
Kunstparker på St. Maries plass	2 953 491		4 912 866
Opprustning parker og plasser	866 158	1 500 000	1 500 000
Joggesti og idrettspark i Kulås	-		1 200 000

			Revidert budsjett 2015 (inkl. budsjettendringer i 2015 og rebevilgning fra 2014)
	Investerings- utgift 2015	Opprinnelig budsjett 2015	
Vann			
Forprosjekter vann	7 913		411 037
Nybygg Torsbekkdalen	1 309		1 309
VVA-plan	-	200 000	200 000
Uforutsette prosjekter vann	50 134	1 000 000	1 000 000
Vannledningsnett			
Vannledning Ryesvei	137 148		809 633
Vannledning Torsbekk - Brevik BT2. separering	466 310	1 500 000	466 310
Tjueklo-Ravneberget rehab.vannledning	2 124 452	1 500 000	2 124 452
Vannforsyning til Nøs, innenfor tomtegrense	312 804		-287 807
Vannledning Øvre Lande/Bakkeli	316 590		102 267
Vannledning Sindingsvei	471 834		1 384 015
Vannledning Jelsnes - Furuholmen	4 473 350	2 000 000	2 869 972
Vannledning Guslund - Høk	1 447 927		2 800 000
Vannledning Tarris - Huken	740 558	4 000 000	4 000 000
Vannledning Furuholmen - Varteigveien	52 616	100 000	100 000
Vannledning ny gangbru Hafslundsøy - Opsund	191 704		468 825
Vannledning Brunsby - Bøkrysset	115 560	2 200 000	2 200 000
Vannledning Bøkrysset - Brenneveien	123 344	2 200 000	2 200 000
Vannledning Varteigveien - Kinndalveien	103 941		-
Vannledning Baterød- Elvestad	211 379		3 000 000
Vannledning Elvestad- Isefoss (ringledning)	34 144	1 000 000	1 000 000
Vannledning Klavestadhaugen (separering)	155 892		-
Vannledning rv.109	-	200 000	200 000
Tekniske installasjoner vann			
Trykkforsterker Gaupefaret, ombygging av ventilkammer Grålum	983 877		3 672 859
Avløp			
Forprosjekt avløpsplan	113 186		438 124
Nybygg Torsbekkdalen	1 309		1 309
VVA-plan	-	200 000	200 000
Uforutsette prosjekter avløp	206 754	1 000 000	1 000 000
Avløpsnett			
Avløpsanlegg Kalnes/Grålum (utenfor tomtegrense)	67 005		67 005
Ryesvei	137 115		306 387
Avløpsledning til Nøs, innenfor tomtegrense	67 353		-538 722
Separering Øvre Lande/Bakkeli	4 094 297		6 925 268
Utløpsledning Sannesund	3 221 466		4 885 193
Torsbekk - Brevik BT2. separering	442 747	1 500 000	442 747
Ny ledning Tarris -Huken	795 515	2 500 000	3 936 206
Sindings vei separering	6 800 929		7 164 437
Avløpsledning Sørbybakken	4 400 035	3 500 000	3 472 644
Avløpsledning Nylandsveien	270 531	1 500 000	1 500 000
Avløpsledning Grålum- Brevikbekken	9 298 817	8 000 000	11 678 644
Avløpsledning Baneveien - Nordbergveien	-		2 000 000
Avløpsledning ny Gangbru Hafslundsøy- Opsund	55 495	500 000	473 436
Avløpsledning Hannestad- Brevikbekken (fv.109)	740 057	7 000 000	7 000 000
Avløpsledning Bryggeriet- Hasle	83 957	4 100 000	1 579 000
Avløpsledning Hasle- Kampenes	161 344	1 000 000	2 000 000
Avløpsledning Isefoss- Nipa	34 144	1 000 000	1 000 000
Avløpsledning Klavestadhaugen (separering)	663 068	2 000 000	2 000 000
Avløpsledning rv.109	-	200 000	200 000
Tekniske installasjoner avløp			
Forprosjekt stasjonsbyen avløp KP 415	-		902 731
Oppgradering avløpspumpestasjoner	1 983 005		4 107 077
KP 018 Torsbekkdalen	1 354 565		7 785 720
Oppgradering av Alvim renseanlegg	6 874 058		4 761 164
Oppgradering avløpspumpestasjoner inkl. gamle Alvim RA	2 114		3 649 529
Pumpestasjon Brusemyr	23 744		-
Oppgradering avløpspumpestasjoner	2 380 519	3 000 000	3 000 000
Solberg /Brandstorp trykk avløpsledning	698 472		698 472
Trykkavløp Guslund - Høk inkl. pumpestasjon	1 699 074	1 900 000	3 736 171
Trykkavløp Rønneld	5 681 834		6 786 024
Lundeveien-Moene	128 927		-
Brunsbys - Bøkrysset	79 830	3 400 000	3 400 000
Bøkrysset - Brenneveien	120 744	3 600 000	3 600 000
Furuholmen - Varteigveien	65 329	400 000	400 000
Varteigveien - Kinndalsveien	94 995		-

			Revidert budsjett 2015 (inkl. budsjettendringer i 2015 og rebevilgning fra 2014)
	Investerings- utgift 2015	Opprinnelig budsjett 2015	
Avfallsbehandling			
Nedgravde containere for avfall i sentrum	995 606	900 000	1 190 592
Nybygg Torsbekkdalen, andel renovasjon	1 122		1 122
Ombygging hjullastergarasje	576 827	700 000	700 000
Utvidelse av mottak for farlig avfall	123 309	1 300 000	1 300 000
Pilotprosjekt, innføring elektronisk registrering av avfallshenting	-	600 000	-
Nedgravde løsninger for avfall	-	1 000 000	1 000 000
Innsamling av hageavfall (beholdere)	-	500 000	500 000
Samferdsel			
Sarpsborg nye torg	-163 138		-2 526 246
Ellipser Sarpsborg torg	124 150		126 717
Oppgradering av veilys private veier	49 591		1 393 565
Rehabilitering av p-plasser/p-automater	1 070 989		3 177 496
Gang sykkelvei Bussterminalen- Sandesund (Storgata)	7 747 831	7 000 000	6 142 157
Gågate redusert konsept	20 171 233	15 000 000	18 428 986
Opsund bru gang og sykkelvei	870 152		6 242 375
Gang, sykkel og kollektiv sentrum - inkl. Pellygata	824 273	3 000 000	3 000 000
Gang og sykkelvei rute 3 sentrum	635 170	-	927 348
Boligsoneparkering plasser og automater	269 923	-	2 000 000
Universell utforming av bysentrum	4 198 896	1 100 000	3 308 201
Gang og sykkelveier inkl. gatelys (Sykkelbyen Nedre Glomma)	1 173 873	500 000	1 601 782
Oppgradering av kommunale veier	11 192 545	11 000 000	11 000 000
Universell utforming av bussholdeplasser	673 556	900 000	900 000
Gatelys tiltak og dataprogram	3 449 573	6 000 000	6 000 000
Veidel av hovedplan vann og avløp	-	4 000 000	4 000 000
Trafikksikkerhetstiltak 2014 (trygge skoleveier/fartsbegrensende tiltak)	4 773 897	5 000 000	5 000 000
Brannvesenet			
Nytt øvingsområde brannvesen	60 059	2 000 000	384 949
Beredskapsutstyr	-	400 000	400 000
Verksted og transport			
PDA i biler	-	120 000	-120 008
Biler og maskiner, vann og avløp	4 722 283	2 700 000	5 265 061
Biler og beredskap brann	2 649 095	800 000	2 595 512
Biler og maskiner vei/grønt	5 642 335	4 000 000	5 587 272
Biler maskiner og annet teknisk utstyr verksted/transport/vaskeri	8 767 228	8 500 000	8 500 000
Biler og maskiner renovasjon	1 545 020	1 800 000	1 800 000
Salg av biler og maskiner	57 455	-	-
Byggesak-landbruk og kart			
Utstyr kart og oppmåling	335 339	500 000	500 000

			Revidert budsjett 2015 (inkl. budsjettendringer i 2015 og rebevilgning fra 2014)
	Investerings- utgift 2015	Opprinnelig budsjett 2015	
Eiendom			
Miljøtiltak - oljetanker	434 313		118 920
Oppgradering av administrasjonsbygg	2 214 359		4 468 529
Utskifting /tilpasning av utelys kommunale bygg	-	500 000	-
Brannoppgradering	418 077		417 048
Nytt nødstrømaggregat Sarpsborg Rådhus	76 354	600 000	600 000
Oppgradering av låssystemer	181 965	500 000	500 000
Kjøling Borgen sykehjem og SD-anlegg	1 817 455	1 000 000	1 700 000
Borgen skole, etterisolere	-	1 000 000	1 000 000
Nytt kjøleanlegg Tingvoll sykehjem	-	700 000	700 000
ENØK Styrings- og varslingsanlegg 2014 (Kruseløkka, Hafslund og Tindlund)	7 600 998		7 623 843
Ventilasjon og styringsanlegg bygg	1 606 382		1 606 382
Tingvoll sykehjem, SD (sentralt driftsstyring) anlegg	301 447	1 000 000	1 000 000
Ventilasjon Varteig Gymsal	-	2 000 000	2 000 000
Ventilasjon Lande Skole, kjøkken og SD-anlegg	-	600 000	600 000
Hafslundøy skole, SD-anlegg	-	700 000	700 000
Rehabilitering og sikring av bygg	2 046 057	-	2 051 900
Heiser	2 359 757	1 400 000	1 400 000
Forskriftskrav (Brann, legionella m.m)	985 427	1 000 000	1 000 000
Universell utforming kom. bygg	835 283	1 000 000	1 000 000
Kjøp av Tune administrasjonsbygg	49 490 000		51 000 000
Overtagelse av eiendommer fra Borregaard	246 396		427 139
Kjøp av eiendom BNE	3 725 000		4 990 664
Opparbeidelse næring- og boligfelt Kløvningsten	14 334 596		11 898 519
Opparbeidelse tomter Brusemyrveien	38 712		493 200
Regulering Bjørnstadmyra/Tune senter	171 365	1 000 000	1 390 658
Arkivdepot for IKA Østfold ved Skjeberg administrasjonsbygg	224 723		2 119 618
Overtakelse av Ungdomshallen	8 280 840		11 000 000
Regulering og opparbeidelse boligfelt Maugesten	-	500 000	500 000
Regulering / utvikling Yvenåsen	159 017	1 000 000	1 000 000
Salg av kommunal eiendom	2 511 176	-	-
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	8 466 834	10 000 000	10 000 000
Ravneberget nybygg 2014	-		-99 030
Kjøp av tomt Rudskogen	85 043		-643 513
Regulering utbygging næringsfelt Kapenes/Holteskogen	15 721	4 000 000	15 721
Grålum barneskole varmepumpe	-	1 000 000	-
Kroneavrunding	-4		
Sum investeringer i anleggsmidler	651 958 264	563 820 000	865 288 379

Hovedoversikt – Balanseregnskapet

	Note	Regnskap 2015	Regnskap 2014
Eiendeler		10 315 363 139	9 814 480 970
Anleggsmidler		9 127 982 387	8 318 192 245
Faste eiendommer og anlegg	12	4 283 659 074	3 882 223 804
Utstyr, maskiner og transportmidler	12	271 790 566	229 823 748
Utlån		659 444 639	562 192 768
Aksjer og andeler	5	126 164 487	119 392 082
Pensjonsmidler	2	3 786 923 621	3 524 559 843
Omløpsmidler		1 187 380 752	1 496 288 726
Kortsiktige fordringer		243 742 020	220 714 354
Premieavik	2	243 839 488	304 301 773
Aksjer og andeler	13	279 660 225	429 162 353
Sertifikater	13	0	0
Obligasjoner	13	0	0
Kasse, postgiro og bankinnskudd		420 139 018	542 110 245
Egenkapital		989 732 308	676 555 637
Disposisjonsfond	6	128 449 794	155 664 236
Bundne driftsfond	6	81 587 867	76 484 263
Ubundne investeringsfond	6	51 091 437	80 320 858
Bundne investeringsfond	6	8 589 546	11 543 037
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift ¹⁾		15 598 469	15 598 469
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering ¹⁾		-7 449 345	-7 449 345
Regnskapsmessig mindreforbruk		75 320 464	515 876
Kapitalkonto	7	636 544 076	343 878 243
Gjeld		9 325 630 831	9 137 925 333
Langsiktig gjeld		8 801 649 759	8 581 983 740
Pensjonsforpliktelse	2	4 706 482 560	4 532 441 825
Ihendehaverobligasjonslån	14	1 145 599 000	582 279 000
Sertifikatlån	14	1 356 270 000	1 656 270 000
Andre lån	14	1 593 298 199	1 810 992 915
Kortsiktig gjeld		523 981 072	555 941 593
Annen kortsiktig gjeld		512 890 825	536 152 983
Premieavik	2	11 090 247	19 788 610
Sum egenkapital og gjeld		10 315 363 139	9 814 480 970
Memoriakonti			
Ubrukte lånemidler		310 211 447	607 669 739
Andre memoriakonti			
Motkonto for memoriakontiene		-310 211 447	-607 669 739

¹⁾ AK = Arbeidskapital

Økonomisk oversikt – driftsregnskapet

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Regnskap 2014
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	119 291 447	120 725 616	118 072 230
Andre salgs- og leieinntekter	326 785 326	318 932 343	309 490 848
Overføringer med krav til motytelse	407 283 728	275 001 800	365 565 947
Rammetilskudd	1 505 951 838	1 513 600 000	1 510 020 676
Andre statlige overføringer	73 506 788	71 424 000	70 423 654
Andre overføringer	4 349 448	431 000	4 311 741
Skatt på inntekt og formue	1 101 806 703	1 080 000 000	1 024 044 056
Eiendomsskatt	176 626 658	176 300 000	161 233 984
Andre direkte og indirekte skatter	8 444 785	0	8 324 049
Sum driftsinntekter	3 724 046 721	3 556 414 759	3 571 487 184
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	1 877 164 037	1 834 367 927	1 815 095 623
Sosiale utgifter	511 900 325	527 548 411	501 288 626
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	434 108 534	398 094 621	440 419 727
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	440 882 928	434 793 800	443 860 315
Overføringer	211 884 915	192 122 898	267 521 775
Avskrivninger	177 294 197	175 000 000	164 641 743
Fordelte utgifter	-39 762 928	-43 397 000	-52 807 024
Sum driftsutgifter	3 613 472 008	3 518 530 657	3 580 020 786
Brutto driftsresultat	110 574 713	37 884 102	-8 533 601
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	57 219 621	60 500 000	61 035 202
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	4 291 470	0	19 427 471
Mottatte avdrag på utlån	1 340 599	1 000 000	1 005 431
Sum eksterne finansinntekter	62 851 690	61 500 000	81 468 103
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	138 531 422	136 000 000	143 476 085
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	472 779	0	1 499 100
Avdrag på lån	158 114 872	164 300 000	145 695 856
Utlån	693 991	1 200 000	1 161 709
Sum eksterne finansutgifter	297 813 064	301 500 000	291 832 750
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-234 961 374	-240 000 000	-210 364 646
Motpost avskrivninger	177 294 197	175 000 000	164 641 743
Netto driftsresultat	52 907 536	-27 115 898	-54 256 505
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	515 876	515 876	55 175 680
Bruk av disposisjonsfond	28 655 715	28 184 898	52 216 189
Bruk av bundne fond	29 018 098	17 436 000	36 366 326
Sum bruk av avsetninger	58 189 689	46 136 774	143 758 194
Overført til investeringsregnskapet	0	0	810 000
Avsatt til disposisjonsfond	1 655 059	775 876	55 175 680
Avsatt til bundne fond	34 121 702	95 000	33 000 134
Sum avsetninger	35 776 761	870 876	88 985 814
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	75 320 464	18 150 000	515 876

Økonomisk oversikt – investeringsregnskapet

	Regnskap 2015	Revidert budsjett 2015	Regnskap 2014
Inntekter			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	82 442 344	40 500 000	10 928 198
Andre salgsinntekter	1 954 850	0	2 050 850
Overføringer med krav til motytelse	11 309 649	0	20 389 668
Kompensasjon for merverdiavgift	88 200 751	69 300 000	80 633 412
Statlige overføringer	39 902 578	45 300 000	68 448 000
Andre overføringer	1 244 383	680 000	5 000 000
Renteinntekter og utbytte	0		
Sum inntekter	225 054 555	155 780 000	187 450 128
Utgifter			
Lønnsutgifter	3 050 962	2 370 000	3 221 947
Sosiale utgifter	958 388	0	1 036 186
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	552 136 486	778 858 015	544 954 594
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	193 040	0	0
Overføringer	92 184 791	84 060 364	82 348 886
Renteutgifter og omkostninger	3 434 597		4 303 037
Fordelte utgifter	0		0
Sum utgifter	651 958 265	865 288 379	635 864 649
Finanstransaksjoner			
Avdrag på lån	499 579 844	656 318 239	126 009 942
Utlån	159 308 018	140 000 000	123 581 847
Kjøp av aksjer og andeler	8 186 349	8 600 000	8 780 035
Dekning av tidligere års udekket		0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond		400 000	0
Avsatt til bundne investeringsfond		0	6 979 324
Sum finansieringstransaksjoner	667 074 211	805 318 239	265 351 148
Finansieringsbehov	1 093 977 921	1 514 826 618	713 765 669
Dekket slik:			
Bruk av lån	1 000 778 292	1 439 006 618	639 755 415
Salg av aksjer og andeler	80 000	400 000	0
Mottatte avdrag på utlån	60 722 932	40 000 000	50 171 182
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	810 000
Bruk av disposisjonsfond	213 786	677 000	475 438
Bruk av bundne driftsfond		0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	29 229 421	29 743 000	22 553 633
Bruk av bundne investeringsfond	2 953 491	5 000 000	0
Sum finansiering	1 093 977 921	1 514 826 618	713 765 669
Udekket/udisponert	0	0	0

Note 1 – Endring i arbeidskapital

	Note	2015	2014	2013
Anskaffelse av midler		5 073 534 189	4 530 332 013	4 694 820 817
Anvendelse av midler		5 053 023 350	4 601 448 265	4 703 125 399
Anskaffelse minus anvendelse		20 510 838	-71 116 252	8 304 582
Endring ubrukte lånemidler		-297 458 292	182 714 585	-203 631 913
Endring i arbeidskapital		-276 947 453	111 598 333	-211 936 495
Endring kortsiktige fordringer		23 027 667	-3 198 959	-3 564 022
Endring premieavik		-60 462 285	74 962 636	8 740 434
Endring aksjer og andeler	13	-149 502 128	416 789 247	1 301 022
Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater	13	0	-509 913 508	193 980 799
Endring betalingsmidler		-121 971 227	132 927 908	-385 821 013
Sum endring omløpsmidler		-308 907 974	111 567 325	-185 362 780
Sum endring kortsiktig gjeld		31 960 520	31 008	-26 573 715
Endring arbeidskapital		-276 947 453	111 598 333	-211 936 495
Differanse endring i arbeidskapital		0	0	0

Note 2 – Pensjonsforpliktelser

Pensjonsordningen

Sarpsborg kommune har kollektiv pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte. For lærere i grunnskolen har kommunen tilsvarende ordning i Statens pensjonskasse (SPK). Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon. Pensjonene samordnes med utbetalinger fra folketrygden.

AFP-uttak

For AFP 62 - 64 og AFP 65 - 66 kan arbeidsgiver velge 100 % utjevning, 100 % selvrisiko eller 50 % utjevning og 50 % selvrisiko. Sarpsborg kommune har valgt 100 % utjevning.

Pensjonskostnad

PENSJONSKOSTNAD	KLP		SPK	
	2014	2015	2014	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	165 239 382	171 979 505	41 929 705	36 198 383
+ Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	144 791 348	154 816 847	25 339 485	22 875 432
= Brutto pensjonskostnad	310 030 730	326 796 352	67 269 190	59 073 815
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	130 563 995	143 849 072	20 329 453	21 198 367
= Netto pensjonskostnad (ekskl. adm.)	179 466 735	182 947 280	46 939 737	37 875 448
+ Sum amortisert premieavvik	22 716 732	35 347 560	-1 622 566	-2 044 557
+ Administrasjonskostnad	12 039 063	14 369 327	1 107 548	1 152 198
= Samlet pensjonskostnad (inkl. adm.)	214 222 530	232 664 167	46 424 719	36 983 089

Årets netto pensjonskostnad er nåverdien av årets pensjonsopptjening tillagt rentekostnader av påløpte pensjonsforpliktelser, fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene. Netto pensjonskostnad tillagt administrasjonskostnad og sum amortisert premieavvik utgjør samlet pensjonskostnad.

Premieavvik

Sarpsborg kommune har valgt 7 års amortiseringstid

PREMIEAVVIK	KLP		SPK	
	2014	2015	2014	2015
Innbet. Premie/tilskudd (ekskl. adm.)	267 882 534	165 304 231	43 985 800	43 454 346
- Netto pensjonskostnad	179 466 735	182 947 280	46 939 737	37 875 448
= Årets premieavvik	88 415 799	- 17 643 049	-2 953 937	5 578 898
Sats for arbeidsgiveravgift (14,1 %)				
AGA av premieavviket	12 466 628	-2 487 670	-416 505	786 625
AGA av innbet. premie/tilskudd (inkl. adm) (arbeidsgivers andel)	38 679 566	24 827 292	6 230 999	6 163 732

Hvis innbetalt premie/tilskudd overstiger netto pensjonskostnad, skal premieavviket inntektsføres og balanseføres mot kortsiktig fordring. Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et lavere beløp enn den faktiske innbetalte premie/tilskudd, nemlig pensjonskostnaden. Hvis innbetalt premie/tilskudd er lavere enn netto pensjonskostnad, skal premieavviket utgiftsføres og balanseføres mot kortsiktig gjeld. Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et høyere beløp enn den faktiske innbetalte premie/tilskudd.

AKKUMULERT OG AMORTISERT PREMIEAVVIK	KLP	SPK
	2015	2015
Akkumulert premieavvik 31.12.14	266 697 435	-17 343 217
+ Årets premieavvik	-17 643 049	5 578 898
- Sum amortisert premieavvik	35 347 560	-2 044 557
= Akkumulert premieavvik 31.12.15	213 706 826	-9 719 762
AGA av amortisert premieavvik	4 984 006	-288 283

Balanseførte størrelser

BALANSEFØRT PENSJONSFORPLIKTELSE	KLP		SPK	
	Estimat 31.12.2014	Estimat 31.12.2015	Estimat 31.12.2014	Estimat 31.12.2015
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	3 707 135 674	3 961 887 704	700 756 310	630 959 612
- Pensjonsmidler	3 014 893 736	3 256 679 279	509 666 097	530 244 332
= Netto forpliktelse (før AGA)	692 241 938	705 208 425	191 090 213	100 715 280
AGA av (balanseført) netto forpliktelse	97 606 113	99 434 388	26 943 720	14 200 854

Det skal foretas ny beregning av de pensjonsforpliktelse som ble balanseført i foregående års regnskap. Ved ny beregning skal oppdaterte grunnlagsdata og årets forutsetninger legges til grunn. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsforpliktelse i foregående år og ny beregning kalles årets estimatavvik for pensjonsforpliktelse. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsmidlene i foregående år og faktiske pensjonsmidler kalles årets estimatavvik for pensjonsmidlene.

	KLP	SPK
SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSFORPLIKTELSE UB – ESTIMAT	2015	2015
Brutto pensjonsforpliktelse IB 1.1 samt fisjon/fusjon	3 707 135 674	700 756 310
+ Estimataavvik forpliktelse IB 1.1	54 656 339	
+ Overførte/mottatte avvik	0	
= Faktisk forpliktelse IB 1.1	3 761 792 013	
+ Årets opptjening	171 979 505	36 198 383
+ Rentekostnad	154 816 847	22 875 432
- Utbetalinger	126 700 661	
- Estimataavvik		128 870 513
= Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12. - Estimat	3 961 887 704	630 959 612

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSMIDLER UB – ESTIMAT	2015	2015
Brutto pensjonsmidler IB 1.1 – samt fisjon/fusjon	3 014 893 736	509 666 097
+ Estimatavvik midler IB 1.1	59 332 901	
+ Overførte/mottatte avvik	0	
= Faktisk pensjonsmidler IB 1.1	3 074 226 637	
+ Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	179 673 558	44 606 544
- Administrasjonskostnad	14 369 327	1 152 198
- Utbetalinger	126 700 661	
+ Forventet avkastning	143 849 072	21 198 367
- Estimatavvik		44 074 478
= Brutto pensjonsmidler UB 31.12. – Estimat	3 256 679 279	530 244 332

Spesifikasjon av estimatavvik, planendring og tariffendring

	KLP	SPK
Spesifikasjon av estimatavvik, planendring og tariffendring	2015	2015
Endret forpliktelse - Planendring	-697 602 875	
Endret forpliktelse - ny dødelighetstariff	678 283 106	
Endret forpliktelse - Øvrige endringer	73 976 108	
Endringer i forpliktelse - totalt	54 656 339	

Forutsetninger

Forutsetninger som ligger til grunn for beregningen i KLP: Det er for 2015 anvendt dødelighetstabellen K2013FT og KLP Uføretariff.

Det er benyttet følgende økonomiske forutsetninger:

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	2014	2015
Årlig avkastning (i %)	4,65	4,65
Diskonteringsrente (risikofri rente i %)	4,00	4,00

Årlig lønnsvekst (i %)	2,97	2,97
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp (i %)	2,97	2,97
Årlig vekst i pensjonsreguleringen (i %)	2,97	2,20
Forholdstallet fra KMD*	1,00	1,00

* Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Det er antatt at noen arbeidstakere vil ta ut AFP:

Andel som tar ut AFP

Uttak fra	62 år
Sykepleiere	33 %
Fellesordningen *	33 %
Fellesordningen **	45 %

* 65 års aldersgrense ** 70 års aldersgrense

Uttaket av AFP forutsettes å være slik at 45 prosent av de aktuelle arbeidstakerne tar ut pensjon ved fylte 62 år. For de med 65 års aldersgrense forutsettes uttaket å være på 33 prosent ved fylte 62 år. For sykepleiere forutsettes det at 33 prosent av de aktuelle arbeidstakerne tar ut pensjon ved fylte 62 år.

Det er antatt at noen arbeidstakere vil slutte i jobben:

Frivillig avgang (sykepleierordning)

Alder (i år)	< 20	20-23	24-25	26-30	31-45	46-50	> 50
Avgang (i %)	20	8	6	6	4	1	0
Fradrag *	-	-	-	0,4	0,2	0,1	-

* Fradragene gjøres for hvert av årene i aldersgruppen

Frivillig avgang (fellesordning)

Alder (i år)	< 20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	> 55
Avgang (i %)	20	15	10	7,5	5	2	0

Det forutsettes å være slik at 7,5 % av de ansatte i fellesordningen vil fratru sin stilling ved fylte 32 år. Det forutsettes å være slik at 3,8 % av sykepleierne fratru sin stilling ved fylte 32 år.

Det er følgende personer i pensjonsordningen:

Antall personer i ordningen (per 1.1)	2014	2015
Aktive	4 031	4 101
Oppsatte	2 675	2 994
Pensjonister	2 103	2 229

Forutsetninger som er anvendt i beregningen for SPK:

Økonomiske forutsetninger (i %)	2014	2015
Diskonteringsrente	4,00	4,00
Forventet Lønnsvekst	2,97	2,97
Forventet G-regulering	2,97	2,97
Forventet avkastning	4,35	4,35

Demografiske parametere:

Frivillig avgang (turn-over): 3 % årlig inntil fylte 50 år, 0 % utover dette.

Framtidig uttak av AFP (ved fylte 62 år):50 %

Dødelighet: K2013BE

Uførhet: K1963 (200 %)

Note 3 - Kommunens garantiforpliktelser

		2015	2014	Opphørsår
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	18 593 750	19 656 250	2033
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	5 666 580	5 999 920	2032
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	36 500 000	38 500 000	2034
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	30 400 000	-	2035
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	19 250 000	-	2035
Borg Havn IKS	DNB	4 875 000	5 250 000	2028
Borg Havn IKS	DNB	4 312 500	4 562 500	2027
Borg Havn IKS	DNB	786 662	884 996	2018
Borg Havn IKS	DNB	3 485 000	3 825 000	2026
Borg Havn IKS	DNB	985 245	1 771 031	2017
Borg Havn IKS	DNB	4 500 000	4 875 000	2027
Borg Havn IKS	DNB	3 964 063	4 232 813	2020
Borg Havn IKS	KLP	3 750 000	4 250 000	2023
Borg Havn IKS	KLP	4 000 000	4 500 000	2023
Borg Havn IKS	KLP	5 079 375	5 563 125	2026
Borg Havn IKS	KLP	3 918 750	4 275 000	2026
Bergsvingen barnehage	Husbanken	1 050 000	1 275 000	2049
Tuneskipet barnehage	Husbanken	1 006 250	1 231 250	2049
Nygårdshaugen barnehage	Husbanken	1 056 000	1 267 200	2048
Tyrihans barnehage	Husbanken	1 606 628	1 766 711	2051
Tune adm.bygg	KLP	-	275 500	2015
Eplehagen bofellesskap/SOBBL	Kommunalbanken	16 301 681	17 412 909	2027
Snarveien barnehage	Husbanken	8 751 527	9 117 093	2035
Inspiria Science Center AS	Kommunalbanken	19 000 000	19 000 000	2037
Inspiria Science Center AS	Kommunalbanken	19 636 500	19 636 500	2037
		218 475 511	179 127 798	

Kommunen har forpliktet seg gjennom bystyresak 85/13 av 05.12.13 å stille lånegaranti på 575 mill. kroner for prosjekter i Bypakke Nedre Glomma. Lånegarantien er godkjent av Fylkesmannen i brev av 12.06.15.

Note 4 – Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m.

Navn	Fordringer	Gjeld	Kortsiktig	Langsiktig
Borg næring og eiendom AS	337 851		337 851	0
Greåkerveien 85 AS	102 500		102 500	0
Tune Administrasjonsbygg AS	168 750		168 750	0
Frivilligsentralen		-207 221	-207 221	0
Sum	609 101	-207 221	401 880	0

Note 5 – Aksjer og andeler

Navn	31.12.2015	31.12.2014	Kommunens eierandel
Egenkapitalinnskudd KLP	68 892 585	60 746 236	-----
Sarpsborg Asvo AS	100 000	100 000	100,00 %
Fjellveien 20 leilighet A. Bjerkholdt	4 000	4 000	-----
Greåkersalen 6 leiligheter Selvaag	73 878	73 878	-----
Innskudd Selvaag 6 leiligheter	21 693	21 693	-----
Kulåssentret Blå kors 16 leiligheter	1 711 000	1 711 000	-----
Sandesundsveien 39 1 a 250.-	250	250	-----
Lindenesgate 43 3 a 500.-	1 500	1 500	-----
O.Haraldsonsgt. 42 b 1 a 4000,-	4 000	4 000	-----
Sandesundsveien 39 1 a 3200.-	3 200	3 200	-----
Hurdalsenteret 1 a 5000.-	5 000	5 000	-----
Peer Gyntveien 34 leilighet nr. 19	25 000	25 000	-----
Herreperveien 6 leiligheter	10 943	10 943	-----
St. Halvards Plass 8 leiligheter	360 000	360 000	-----
Fritjofsgate borettslag 8 leiligheter	600 000	600 000	-----
Jutulveien 1970	36 000	36 000	-----
Sarpsborg Sanitetsforening ¹⁾	0	80 000	-----
Fritjofsgate trygdeboliger	420 000	420 000	-----
Halsgate borettslag 8 andeler	800	800	-----
Biblioteksentralen AL 41 a 300,-	12 300	12 300	1,07 %
Leierett yrkesskolens hybelhus	25 000	25 000	-----
Fasanveien borettslag leil. 29/40	17 964	17 964	-----
Østfold Energi AS	10 000 000	10 000 000	14,29 %
Ørebekk SA 3 a kr 135000	405 000	405 000	3,28 %
Greåkeneveien 85 AS	4 588 799	4 588 799	100,00 %
Borg næring og Eiendom AS	1 945 250	1 945 250	100,00 %
Tune Administrasjonsbygg AS	33 700 000	33 700 000	100,00 %
Inspira Eiendom as 10600 a 5.-	53 000	53 000	47,50 %
Høisand Bad AS	130 785	90 785	90,03 %
Skjebergkilens Marina AS	1 300 000	1 300 000	100,00 %
Rekom AS 58 à 500,- ²⁾	29 000	29 000	1,20 %
Glomma veiprosjekt 12 a 5000.-	60 000	60 000	-----
Sarpsborg Turist AS (iSarpsborg)	285 000	285 000	44,25 %
Alarmsentralen Brann Øst AS	1 097 040	1 097 040	13,85 %
Østfoldforskning AS	100 000	100 000	3,64 %
Nygårdshaugen barnehage 5 a 3000.-	15 000	15 000	-----
Borg Næringsutvikling AS ³⁾	0	1 333 944	-----
Andeler i SOBBL	50 000	50 000	-----
Solheimåsen vannverk	26 000	26 000	-----
Ingedal vannverk 3 a 1500.-	4 500	4 500	-----
Ø. Skjeberg vannverk	50 000	50 000	-----

¹⁾ Leieforholdet i Storgata 14 er avsluttet. Depositumet på kr. 80 000,- er tilbakebetalt av Sarpsborg Sanitetsforening.

²⁾ Det er vedtatt å selge aksjene i Rekom AS. Det pågår forhandlinger om salg.

³⁾ Borg Næringsutvikling er oppløst og avviklet. Aksjeposten er derfor nedskrevet, jfr. KRS 9 og regnskapsforskriften § 8, 5.ledd.

I samsvar med § 8 i forskrift om årsregnskap for kommuner verdsettes anleggsmidler til opprinnelig anskaffelseskost. Det foretas nedskrivning til virkelig verdi ved eventuelle vedfall som ikke forventes å være forbigående.

Note 6.1 Avsetninger og bruk av avsetninger

Tekst	2015	2014	2013
Avsetninger	35 776 761	95 155 138	122 580 721
Bruk av avsetninger	-90 070 511	-111 611 587	-146 907 952
Netto avsetning	-54 293 750	-16 456 449	-24 327 231

Note 6.2 Avsetning til og bruk av fond

	Regnskap 2015	Regulert budsjett 2015	Opprinnelig budsjett 2015
Disposisjonsfond			
Disposisjonsfond pr. 01.01.15	155 664 236		
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1A driftsregnskap	515 876	515 876	0
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B driftsregnskap	1 139 183	260 000	260 000
Bruk av disposisjonsfond i investeringsregnskap	-213 786	-677 000	-500 000
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1A driftsregnskap	-2 080 000	-2 080 000	-2 080 000
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B driftsregnskap	-26 575 715	-26 104 898	-23 659 000
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	128 449 794		
Ubundne investeringsfond pr. 01.01.15	80 320 858		
Avsatt til ubundne investeringsfond i investeringsregnskap	0	400 000	0
Bruk av ubundne investeringsfond i investeringsregnskap	-29 229 421	-29 743 000	-8 600 000
Ubundne investeringsfond pr. 31.12.15	51 091 437		
Bundne investeringfond 01.01.15	11 543 037		
Avsatt til bundne investeringsfond i investeringsregnskap	0		
Bruk av bundne investeringsfond i investeringsregnskap	-2 953 491		
Bundne investeringsfond pr. 31.12.15	8 589 546		
Bundne driftsfond pr. 01.01.15	76 484 263		
Avsatt til bundne driftsfond i skjema 1A driftsregnskap	48 037		
Avsatt til bundne driftsfond i skjema 1B driftsregnskap	34 073 665		
Bruk av bundne driftsfond i investeringsregnskap	0		
Bruk av bundne driftsfond i skjema 1A driftsregnskap	0		
Bruk av bundne driftsfond i skjema 1B driftsregnskap	-29 018 098		
Bundne driftsfond pr. 31.12.15	81 587 867		
Samlet avsetning for alle fondstyper	35 776 761		
Samlet bruk av avsetning for alle fondstyper	-90 070 511		
Netto avsetning	-54 293 750		
Bundne fond			

	Regnskap 2015
Selvkostfond pr. 01.01.15	9 476 459
Netto avsetning selvkostfond	452 071
Selvkostfond pr. 31.12.15	9 928 530
Gavefond pr. 01.01.15	4 417 732
Netto avsetning gavefond	-259 826
Gavefond pr. 31.12.15	4 157 905
Jubileumsgave Sparebankstiftelsen pr. 01.01.15	5 000 000
Netto avsetning	-2 953 491
Jubileumsgave Sparebankstiftelsen pr. 31.12.15	2 046 509

Avsetninger og bruk av avsetninger i skjema 1B

	Regnskap 2015
<u>Kommuneområde SØK:</u>	
Disposisjonsfond pr. 01.01.15	55 400 723
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B	340 000
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B	-3 304 129
Overført fra drift til investering i skjema 1B	0
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	43 822 663
<u>Kommuneområde Helse og sosial:</u>	
Disposisjonsfond pr. 01.01.15	37 713 915
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B	0
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B	-9 264 611
Overført fra drift til investering i skjema 1B	0
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	37 199 824
<u>Kommuneområde HR:</u>	
Disposisjonsfond pr. 01.01.15	5 685 188
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B	799 183
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B	-221 140
Overført fra drift til investering i skjema 1B	0
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	6 437 263
<u>Kommuneområde oppvekst:</u>	
Disposisjonsfond pr. 01.01.15	25 781 156
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B	0
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B	-3 995 241
Overført fra drift til investering i skjema 1B	0
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	25 375 369

Kommuneområde teknisk:

Disposisjonsfond pr. 01.01.15	3 250 240
Avsatt til disposisjonsfond i skjema 1B	0
Bruk av disposisjonsfond i skjema 1B	-9 790 594
Overført fra drift til investering i skjema 1B	0
Disposisjonsfond pr. 31.12.15	6 389 281

Note 7 – Kapitalkonto

		Balanse 01.01.2015	343 878 243
Salg av fast eiendom	20 596 865	Aktivering av fast eiendom og anlegg	555 666 855
Salg av maskiner/transportmidler	4 439 730	Aktivering av maskiner og transportmidler	90 627 929
Avskrivninger bygg og anlegg	133 072 816	Kjøp av aksjer og andeler	8 186 349
Avskrivning av utstyr, maskiner	44 221 381	Sosiale utlån	759 307
Nedskrivning av aksjer og andeler	1 333 944	KLP fellesordning og sykepleiere	262 363 778
Nedskrivning av bygg og anlegg	561 903		
Salg av aksjer og andeler	80 000	Utlån formidlingslån	159 308 018
Avdrag sosiale lån	1 405 915	Avdrag eksterne lån	657 694 716
Tap sosiale utlån	686 608		
Avdrag og innfrielse formidlingslån	60 722 932		
Tap på formidlingslån			
Bruk av midler formidlingslån	159 308 018		
Bruk av eksterne lån	841 470 273		
KLP fellesordning og sykepleiere	174 040 735		
Balanse 31.12.2015	636 544 076		
Sum	2 078 485 195	Sum	2 078 485 195

Sarpsborg, 15.02.2016

Unni Skaar
Rådmann

Heidi Slensvik
Konstituert økonomisjef

ØVRIGE NOTER I HENHOLD TIL GOD KOMMUNAL REGNSKAPSSKIKK (KRS 6)

”Øvrige noter” omfatter noter som ikke er obligatoriske i henhold til lov og forskrift, men som fremgår av Kommunal regnskapsstandard nr. 6: Foreløpig standard (F) – Noter og årsberetning. Notene gir utfyllende informasjon til regnskapet.

Note 8 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Regnskapet er utarbeidet i henhold til Kommunelovens § 48 2. ledd, Forskrift om årsregnskap for kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapskikk slik dette fremgår av lov, forskrift og kommunale regnskapsstandarder (KRS).

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som disponeres for året, og anvendelsen av midlene. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.

Tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for interne finansieringstransaksjoner.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter og inntekter ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet. Justering i henhold til eksakt beløp foretas i det påfølgende regnskapsår.

Virkningen av endringer i regnskapsprinsipper i 2008 og senere som påvirker arbeidskapitalen er ført direkte mot konto for prinsippendringer.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Alle andre eiendeler er omløpsmidler. Anleggsmidler består av varige driftsmidler, finansielle anleggsmidler og immaterielle eiendeler.

Kontanter, bankinnskudd, markedsbaserte verdipapirer og fordringer knyttet til kommunens vare og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Normalt vil fordringene forfalle innen ett år. Markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje med sikte på videresalg og omsettes på børs eller i et regulert marked, samt har god likviditet og eierspredning, klassifiseres alltid som omløpsmidler. Unntak gjelder for obligasjoner som bystyret på forhånd har bestemt skal holdes til forfall. Investering i aksjer, andeler, obligasjoner og utlån med løpetid utover ett år som ikke er finansielt motivert er klassifisert som anleggsmidler.

KRS (F) nr 4 inneholder regler for avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Hovedregelen er at utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved tidspunktet for anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå anses som vedlikehold og utgiftsføres i driftsregnskapet.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i Kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån, jf. Kommunelovens § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi. Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Investering i anleggsmidler aktiveres fortløpende i balansen det året investeringen er foretatt. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet eller tatt i bruk av virksomheten. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, er avskrevet med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning og varierer fra 5 til 50 år avhengig av beregnet levetid for anleggsmiddelet.

Kommuner og fylkeskommuner kan legge til grunn en kortere avskrivningsperiode for det enkelte anleggsmiddel, dersom det er åpenbart at den økonomiske levetiden til anleggsmiddelet er kortere enn de fastsatte avskrivningsperiodene.

Anleggsmidler som er solgt er nedskrevet til 0 i salgsåret. Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen. Nedskrivningen er reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Avgrensning mellom drift og investering er gjort i henhold til KRS 4. Som investering regnes:

- a) Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk (> 3 år), og som er av vesentlig verdi (> kr 100 000).
- b) Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

I tilfeller der kommuner har utgifter til utbedring av bygg og anlegg i forbindelse med offentlige brannpålegg og HMS-forskrifter er alle bygg/anlegg ansett som en vurderingsenhet. Arbeid på/utgifter til bygg/anlegg som er fullt avskrevet er ført som investering.

Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor betalte tjenester hvor selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet februar 2014, rundskriv H-3-14. Jfr. note 17.

For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

Merverdiavgiftsplikt og merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet kreves merverdiavgiftskompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner m.m. All merverdiavgift knyttet til anskaffelser over driftsbudsjettet inntektsføres på det budsjettansvar hvor anskaffelsen er utgiftsført. All merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer er ført til inntekt i investeringsregnskapet på funksjon 841.

Finansiering av investeringsregnskapet

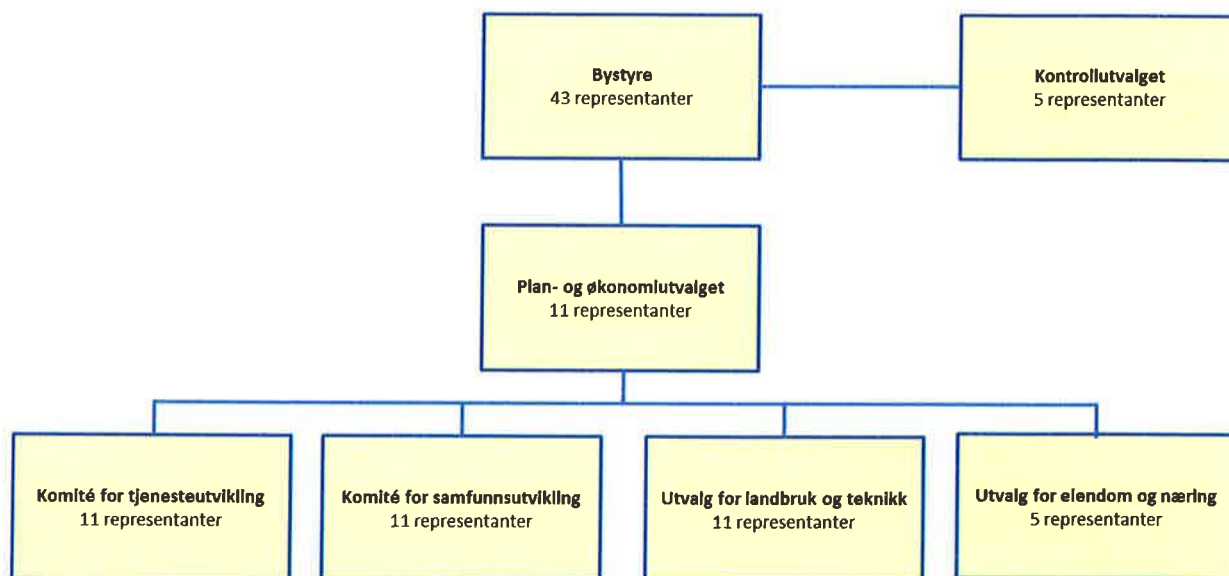
I kommunens opprinnelig budsjett var årets investeringer i sin helhet finansiert med lån. Samtidig var budsjettert investeringstilskudd, inntekter fra salg av fast eiendom og momskompensasjon fra investeringer forutsatt benyttet til ekstraordinært avdrag på lån. I bystyresak 65/15 ble det vedtatt å endre denne praksisen. Nevnte inntekter inngår nå som en del av totalfinansieringen i investeringsregnskapet.

Korrigerende av tidligere års feil

I 2014 ble det ikke beregnet arbeidsgiveravgift ved inntektsføring bruk av premiefond fra KLP på kr 25.713.072,-. Dette er rettet i regnskapet for inneværende år. Arbeidsgiveravgift på kr 3.626.953,- er inntektsført i 2015 på tjeneste 17300.

Note 9 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.

Kommunen har eierskap i følgende aksjeselskap, interkommunale selskap, kommunale foretak m.m. som i varierende grad utfører tjenester for kommunen og/eller hvor eierskapet er historisk eller strategisk betinget:

Kommunale foretak:

Sarpsborg Frivillighetssentral ¹⁾

Interkommunale selskaper:

Borg Havn IKS

Driftsassistansen i Østfold IKS

Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS

Østfold Kommunerevisjon IKS

Aksjeselskaper:

Alarmsentral Brann Øst AS

AS Høisand Bad

Borg Næring og eiendom AS

Tune Administrasjonsbygg AS

Greåkerveien 85 AS

Inspira eiendom AS

Rekom AS

Sarpsborg ASVO AS

Sarpsborg Turist AS

Skjebergkilens Marina AS

Østfold Energi AS

Østfoldforskning AS

Nedre Glomma bompengeselskap AS

Filmparken AS

Annet:

KLP (gjensidig selskap)

Guldkorn SA

Ørebekk SA

Østfold Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning

Østfold kontrollutvalgssekretariat

¹⁾Sarpsborg Frivilligsentral KF avvikles med virkning fra 01.01.16. Sarpsborg Frivilligsentrals virksomhet organiseres fra 01.01.16 som del av kommunens ordinære driftsorganisasjon. Jf. bystyresak 117/15.

Note 10 (KRS) – Vesentlige poster

Ressurskrevende tjenester

Det statlige tilskuddet til ressurskrevende tjenester for 2015 er estimert til 63 mill. kr. Beløpet er ført til inntekt i driftsregnskapet på ansvar 820. Det endelige kravet overfor staten foreligger først etter at regnskapet for 2015 er avsluttet. Avviket mellom estimat og faktisk utbetaling vil bli inntekts-/utgiftsført i 2016.

Et positivt avvik på 2,7 mill. kr mellom estimat og faktisk utbetaling for 2014 er inntektsført i 2015.

Estimat for lederlønnsoppgjøret 2015

Lønnsforhandlingene for 2015 som gjelder rådmann, kommunesjefer og enhetsledere gjennomføres i 2016 og kommer til utbetaling samme år. Det er avsatt 1,32 mill. kr til forhandlingene med utgiftsføring i 2015.

Beregning av pensjon i tilskuddet til ikke-kommunale barnehager

Som følge av en tvist mellom kommunen og Private Barnehagers Landsforbund (PBL) om beregning av pensjon i tilskuddet til private barnehager, ble tilskuddet til private barnehager for 2012, 2013 og 2014 utbetalt med forbehold om at vedtaket kan bli endret. Kommunen hevdet at beregningen skulle gjøres på grunnlag av faktisk innbetalt pensjon for ansatte i kommunale barnehager. PBL hevdet at en gjennomsnittsberegning for alle ansatte skulle legges til grunn. Forskjellen i de to beregningsmåtene utgjorde for 2012, 2013 og 2014 henholdsvis 9,3, 0,9 og 6,8 mill. kr. Kommunens beregningsmåte ble først godkjent av fylkesmannen for deretter å bli overprøvd av Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet. Sarpsborg kommune vurderte sammen med KS en rettslig prøving av saken overfor staten. Formannskapet besluttet i møte 20.08.15 ikke å gå videre med saken.

Note 11 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner

Investeringsregnskapet

Manglende finansiering

Prosjekter med merforbruk og prosjekter med manglende bevilgning/finansiering i investeringsregnskapet er finansiert ved bruk av ubrukte lånemidler tilhørende andre prosjekter.

Momskompensasjon

Momskompensasjon knyttet til investeringer i 2015 utgjør 88,2 millioner kroner. Beløpet er i sin helhet benyttet som finansieringskilde i investeringsregnskapet.

Inntekter

Inntekter utover budsjettet i investeringsregnskapet på til sammen 68,8 millioner kroner i investeringsregnskapet er benyttet som finansieringskilde istedenfor lånemidler. Det vil bli foreslått i sak om årsregnskapet 2015 at de ubrukte lånemidlene blir brukt til ekstraordinære avdrag på lån i 2016.

Ekstraordinære avdrag

Bystyret har i sak 65/15 – punkt 4 – bokstav a) fattet følgende vedtak:

«Årets budsjetterte lånopptak reduseres med 252,7 mill kr. Avdrag på lån i investeringsbudsjettet reduseres tilsvarende».

Da saken ble vedtatt, var årets låneopptak allerede gjennomført. Setning nummer to i vedtaket er uklart og administrasjonen har tolket det dithen at intensjonen med vedtaket var at avdragene burde økes og ikke reduseres. Budsjettjusteringen er ikke foretatt ettersom det hadde ført til reduksjon av ekstraordinære avdrag.

Opprinnelig er det budsjettert 253,2 mill. kr til ekstraordinære avdrag. I tillegg har bystyret fattet vedtak på ytterligere 363,1 mill kr. Det er i 2015 foretatt ekstraordinære avdrag med 400,2 mill kr.

Bystyret har i løpet av 2015 vedtatt å ta opp 190,3 mill kr i lån til anskaffelser i investeringsregnskapet i tillegg til opprinnelig budsjett. Beløpet er ikke tatt opp som lån, men hensyntatt og avregnet mot ekstraordinære avdrag.

Forskuttet prosjekteringskostnad – Inspiria science senter

Forskuttet prosjekteringskostnad på 1,125 mill. kr i forbindelse med etablering av Inspiria science center er i 2015 ettergitt (jfr. plan- og økonomiutvalgssak 140/15). Kostnaden var feilført som kjøp av tomt og aktivert i balansen under ikke-avskrivbare anleggsmidler. Tomten er nedskrevet i 2015 mot kapitalkontoen (jfr. note 12).

Differanse mellom innlån og utlån

Sarpsborg kommune har en differanse mellom innlån fra Husbanken og utlån av husbankmidler i forbindelse med ordningen med startlån. Lån i Husbanken korrigerer for ubrukte lånemidler er større enn hva som er utlånt til formålet. Differansen har mest sannsynlig oppstått ved at det er brukt innbetalinger på startlån til å dekke avdrag på ordinær investeringsgjeld en gang før 2010. Dette er ikke i strid med de kommunale regnskapsreglene, men i praksis uheldig da det betyr at startlån i Husbanken indirekte er benyttet til investeringsformål. For å korrigere for dette ble 36,9 mill. kr av foreslått reduksjon i årets låneopptak som følge av reduserte bevilgninger til investeringer benyttet til nedbetaling på lån i Husbanken (jfr. bystyresak 106/15).

Note 12 (KRS) – Anleggsmidler

	EDB-utstyr, kontor- maskiner	Anleggs-maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Adm.bygg, sykehjem mv.	Ikke avskrivbare anleggsmidler	SUM
Anskaffelseskost 01.01	204 637 144	314 556 657	543 748 766	2 981 986 447	1 325 299 085	285 710 782	5 655 938 881
Årets tilgang	20 695 819	65 281 444	73 537 163	260 058 006	193 565 751	33 156 601	646 294 784
Årets avgang	0	3 689 330	1 009 155	16 929 328	0	3 408 782	25 036 595
Anskaffelseskost 31.12	225 332 963	376 148 771	616 276 773	3 225 115 125	1 518 864 836	315 458 602	6 277 197 070
Akk avskrivninger 31.12	169 286 559	175 167 169	198 034 252	917 452 806	261 244 742	0	1 721 185 527
Netto akk. og rev.nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Nedskr. 31.12	0	0	0	0	0	561 903	561 903
Bokført verdi pr. 31.12	56 046 404	200 981 602	418 242 522	2 307 662 319	1 257 620 094	314 896 699	4 555 449 640
Årets avskrivninger	20 067 583	23 406 083	24 325 094	80 221 228	29 274 209	0	177 294 197
Årets nedskrivninger ¹⁾	0	0	0	0	0	561 903	561 903
Årets reverserte nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Økonomisk levetid	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år	-	-
Avskrivningsplan	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært	-	-

¹⁾ Inspira science center, forskuttet prosjektkostnad er omgjort til tilskudd, jfr. Plan og økonomiutvalget saksnr 140/15. Forskuddet var aktivert feil under ikke-avskrivbare anleggsmidler. Feilen er rettet opp i 2015 med en nedskrivning av anleggsmidler.

Oversikt over salg av anleggsmidler 2015	Salgssum 2015	Deaktivering
Biler	-2 488 891	-3 689 330
Brannbil	-750 000	-750 400
Sum art 066000 Salg av løsøre, avgiftsfritt	-3 238 891	-4 439 730
Jutulveien 15B	-620 050	-88 788
Alfheimsgate 3 (andel)	-305 294	-360 980
Blessomveien 30 andel	-1 332 066	-1 201 612
Vartun	-9 827 925	-4 271 780
Kirkegata skole	-12 389 168	-3 022 803
Jelsnes vannverk	-43 050	0
Sum art 067000 Salg av bebygde eiendommer	-24 517 553	-8 945 963
Jelsnes vannverk	-1 581 141	-621 716
Jacob Hilditch gate	-26 723 838	-9 185 273
Innløsning av tomt gnr 1 bnr 2078 Valaskjoldgt 8A	-60 808	-1
Innløsning av tomt gnr 2079 bnr 23 Sven Olsensv. 10	-50 510	-1 632 000
Innløsning av tomt gnr 1 bnr 3469 St. Hansveien 16B	-15 148	-10 934
Innløsning av tomt gnr 1 bnr 3487 St.Hansveien 22E	-24 623	-14 014
Innløsning av tomt gnr 1 bnr 3644 Vesthellinga 17	-101 594	-83 047
Kløvningsten felt B14, B15, B16	-21 839 463	-103 917
Salg av tomter som ikke finnes i anleggsmodul	-4 288 775	0
Sum art 067010 Salg av tomter	-54 685 900	-11 650 902

Note 13 (KRS) – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Fordeling pr. aktivaklasse

Aktivaklasse	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Periodens resultatførte verdiendring	Balanseført verdi
Aksjer og andeler:				
Pengemarkedsfond	100 000 000	113 369 145	2 637 268	113 369 145
Obligasjonsfond	115 000 000	157 578 580	781 160	157 578 580
Aksjer	8 743 288	8 712 500	595 204	8 712 500
Total	223 743 288	279 660 225	4 013 632	279 660 225

Plasseringsporteføljens sammensetning er innenfor de rammer for risiko m.m. som følger av kommunens finansreglement, når det tas hensyn til bystyrets tidligere vedtak om at avvikling av kommunens langsiktige plasseringer skal skje gradvis.

Note 14 (KRS) Del 1 - Gjeldsforpliktelse - Investeringslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Rentetype	Rente
Kommunalbanken	520 963 840	09.08.2029	Nibor	1,64 %
Kommunalbanken	394 547 766	12.03.2029	Nibor	1,60 %
Sertifikatlån	383 000 000	04.03.2016	Nibor	1,497 %
Sertifikatlån	268 800 000	05.02.2016	Nibor	1,23 %
Sertifikatlån	350 000 000	11.11.2016	Nibor	1,46 %
Sertifikatlån	354 470 000	13.05.2016	Nibor	1,467 %
Obligasjonslån	582 279 000	22.10.2018	Nibor	1,57 %
Obligasjonslån	563 320 000	21.01.2020	Nibor	1,45 %
Sum lån	3 417 380 606			

Alle lån løper med flytende rente. Sarpsborg kommune har bundet renten på deler av låneporteføljen ved bruk av rentebytteavtaler. Dette er gjort for å ha mest mulig forutsigbare renteutgifter for gjeldsporteføljen. Strategi for fordeling mellom fast og flytende rente fremgår av finansreglementet for Sarpsborg kommune. Sarpsborg kommune har i løpet av 2015 ikke hatt problemer med å få finansiert sine investeringer. Låneporteføljen er innenfor de rammer som følger av finansreglementet for Sarpsborg kommune.

Note 14 (KRS) Del 2 – Gjeldsforpliktelse – Formidlingslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Type lån	Rentetype	Rente
Husbanken	152 513 560	01.04.2032	Startlån	Flytende	1,985 %
Husbanken	1 257 507	01.05.2021	Særvilkår	Flytende	0,985 %
Husbanken	84 260 351	01.04.2033	Startlån	Fast	2,869 %
Husbanken	2 622 780	01.06.2035	Startlån	Flytende	1,990 %
Husbanken	99 386 989	01.04.2038	Startlån	Flytende	1,990 %
Husbanken	84 590 054	01.10.2043	Startlån	Flytende	1,990 %
Husbanken	114 165 499	01.08.2044	Startlån	Flytende	1,990 %
Husbanken	138 989 853	01.11.2045	Startlån	Flytende	1,990 %
Sum lån	677 786 593				

Note 14 (KRS) Del 3 – Gjeldsforpliktelser – Rentebytteavtaler

Motpart	Hovedstol pr. 31.12.2015	Startdato	Forfallsdato	Sarpsborg kommune betaler	Motparten betaler
Nordea	135 000 000	26.07.2011	26.07.2021	4,51 %	3 mnd. Nibor
Nordea	675 000 000	04.01.2016	04.01.2021	5 års swaprente + 0,50 %	3 mnd. Nibor + 1,18 %
DNB	75 000 000	15.02.2010	13.02.2017	4,865 %	3 mnd. Nibor
DNB	85 000 000	15.05.2008	14.11.2016	5,3505 %	3 mnd. Nibor
DNB	200 000 000	16.11.2009	16.12.2019	4,485 %	3 mnd. Nibor
DNB	100 000 000	01.12.2011	01.12.2016	4,54 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2018	3,665 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2019	3,775 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	30 000 000	16.06.2010	16.03.2016	3,43 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2015	18.05.2021	4,55 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2016	18.05.2021	4,63 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	230 000 000	31.08.2011	31.08.2016	3,36 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	650 000 000	01.02.2012	01.02.2025	3,65 %	3 mnd. Nibor
Sum	3 380 000 000				

Note 14 (KRS) Del 4 – Beregning av minste tillatte avdrag

	2015
Betalt avdrag driftsregnskap	158 114 872
Sum lån 01.01.2015	4 049 541 915
Formidlingslån - Husbanken 01.01.2015	637 130 463
Lån med i vekting	3 412 411 452
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2015	4 112 047 551
Ikke avskrivbare anleggsmidler 01.01.2015	285 710 782
Sum bokført verdi anleggsmidler	3 826 336 769
Sum årets avskrivninger	177 294 197

Kontrollgrense:	Betalte avdrag:
3 412 411 452 sum langs gjeld	
* 177 294 197 årets avskrivninger	
= 158 114 872	158 114 872
3 826 336 769 sum bokført verdi anleggsmidler	

	Regnskap	Kontrollgrense	Justert budsjett	Awik kontrollgr - regnskap
Avdrag 2015	158 114 872	158 114 872	164 300 000	0

Note 15 – Rentesikring

Risiko som sikres

Renterisiko

Type sikring

Kontantstrømsikring

Sikringsobjekt

Kommunens samlede gjeldsportefølje for investeringslån hvor kommunen betaler flytende Nibor 3 måneder eller flytende rente med tilsvarende fiksingsrisiko.

Långiver	Hovedstol	Forfall	Rentetype	Rente
Kommunalbanken	520 963 840	09.08.2029	Nibor	1,64 %
Kommunalbanken	394 547 766	12.03.2029	Nibor	1,60 %
Sertifikatlån	383 000 000	04.03.2016	Nibor	1,497 %
Sertifikatlån	268 800 000	05.02.2016	Nibor	1,23 %
Sertifikatlån	350 000 000	11.11.2016	Nibor	1,46 %
Sertifikatlån	354 470 000	13.05.2016	Nibor	1,467 %
Obligasjonslån	582 279 000	22.10.2018	Nibor	1,57 %
Obligasjonslån	563 320 000	21.01.2020	Nibor	1,45 %
Sum lån	3 417 380 606			

Sikringsinstrument

Kommunens samlede portefølje av rentebytteavtaler.

Motpart	Hovedstol pr. 31.12.2015	Startdato	Forfallsdato	Sarpsborg kommune betaler	Motparten betaler
Nordea	135 000 000	26.07.2011	26.07.2021	4,51 %	3 mnd. Nibor
Nordea	675 000 000	04.01.2016	04.01.2021	5 års swaprente + 0,50 %	3 mnd. Nibor + 1,18 %
DNB	75 000 000	15.02.2010	13.02.2017	4,865 %	3 mnd. Nibor
DNB	85 000 000	15.05.2008	14.11.2016	5,3505 %	3 mnd. Nibor
DNB	200 000 000	16.11.2009	16.12.2019	4,485 %	3 mnd. Nibor
DNB	100 000 000	01.12.2011	01.12.2016	4,54 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2018	3,665 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2019	3,775 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	30 000 000	16.06.2010	16.03.2016	3,43 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2015	18.05.2021	4,55 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	420 000 000	18.05.2016	18.05.2021	4,63 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	230 000 000	31.08.2011	31.08.2016	3,36 %	3 mnd. Nibor
Danske Bank	650 000 000	01.02.2012	01.02.2025	3,65 %	3 mnd. Nibor
Sum	3 380 000 000				

Formålet med sikringen

Sarpsborg kommune har per 31.12.15 stor grad av rentesikring på sine investeringslån. Formålet med rentesikring er forutsigbare årlige rentekostnader. Sikringen samsvarer med rentesikringsstrategi i Finansreglementet som gjaldt frem til 06.11.2014. Bystyret vedtok i november 2014 et nytt rentestyringsprinsipp. Prinsippet går ut på at kommunen i fremtiden skal ta større egenrisiko i forvaltningen av sin investeringsgjeld ved at en større andel av gjelden har flytende rente. Samtidig skal det bygges opp et buffer rentefond for bedre å tåle svingninger i markedsrenten. En stor andel av kommunens lånegjeld er i dag bundet til fast

rente gjennom rentebytteavtaler. Avtalene er av ulik størrelse, har ulike betingelser og ulik løpetid. I praksis vil det ta flere år før størstedelen av gjelden er over på flytende rentevilkår. Rentebinding og bruk av sikringsinstrumenter fremgår av pkt. 10.5 i finansreglement for Sarpsborg kommune.

Gjennom bystyrets vedtak på ny rentestrategi skal vektet gjenværende rentebinding på den renteeksponerte delen av kommunens investeringsgjeld beregnet per 31.12 ved siste regnskapsår være mellom 0 og 2 år. Som følge av at kommunen på tidspunktet for endring av reglementet hadde stor grad av rentebinding på sine investeringslån, vil gjennomsnittlig rentebinding på den renteeksponerte delen av kommunens investeringsgjeld i en overgangsperiode på noen år være over 2 år. Tidshorisonen vil være avhengig av fremtidige låneopptak og nedbetaling på eksisterende investeringsgjeld.

Sikringseffektivitet

Sikringseffektiviteten vurderes som høy selv om det foreligger datomessige avvik mellom de enkelte låns og renteswappenes fiksingstidspunkter. Renteswappenes hovedstol korresponderer med en andel av Nibor-basert gjeld som er antatt å være tilstede i hele renteswappenes løpetid.

Note 16 (KRS) – Vesentlige forpliktelser

Husleiekontrakter

Sarpsborg kommune har tre leieavtaler med en gjenstående løpetid på 10 år eller mer og uten rett til oppsigelse. Dette gjelder bofellesskapene Kurland, Eplehagen og Valaskjold. Samlet leiebeløp utgjorde i 2015 9 mill. kr.

Byggekontrakter

Kommunen har forpliktelser knyttet til byggekontrakter som overstiger de bevilgninger som fremgår av årsbudsjettet. Årsaken er at de årlige bevilgningene til et prosjekt er knyttet til når det forventes at utgiftene påløper, mens kontraktene inngås for hele byggeprosjektet uavhengig av om prosjektet gjennomføres over ett eller flere år.

Note 17 (KRS) – Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester

Kommunen har for regnskapsåret 2015 fulgt de retningslinjer som er anbefalt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet februar 2014, Rundskriv H-3/14.

Oversikten viser at for tjenestene hvor det er vedtatt selvkost så har vannforsyning, slam og renovasjon pr. 31.12.15 avsatt fondsmidler.

Avløp og feiing har et udekket underskudd som kan dekkes inn ved framtidige overskudd.

Resultatet for 2015 viser følgende tall:

Alle tall i 1.000 kr	Vann- forsyning	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slam	Regulerings- planer	Bygge- og eierseksjonering	Kart og oppmåling
Direkte kostnader	34 981	46 374	36 695	5 771	2 064	13 505	15 638	5 523
Indirekte kostnader	3 244	3 011	3 445	1 617	677	1 146	1 401	887
Kapitalkostnader	18 338	26 456	1 558	211	0			0
Sum kostnader	56 563	75 841	41 698	7 599	2 741	14 651	17 039	6 410
Gebyrinntekter	-54 836	-66 484	-38 955	-6 605	-3 130	-1 644	-11 555	-4 092
Andre inntekter	-612	-1 784	-6 237	-445	0	-1 549	-712	-1 024
Sum inntekter	-55 448	-68 268	-45 192	-7 050	-3 130	-3 193	-12 267	-5 116
Resultat (overdekning)	0	0	3 494	0	389			0
Resultat (underdekning)	1 115	7 573	0	549	0	11 458	4 771	1 293
Dekningsgrad i %	98,0	90,0	108,4	92,8	114,2	21,8	72,0	79,8
Selvkostfond pr. 01.01.15	4 858	2 215	2 404	0	0	0	0	0
Avsatt til selvkostfond	0	0	3 494	0	124	0	0	0
Bruk av selvkostfond	1 115	2 215	0	0	0	0	0	0
Renter tilført selvkostfondet	83	0	81	0	0	0	0	0
Selvkostfond pr. 31.12.15	3 826	0	5 978	0	124	0	0	0
Fremførbart underskudd		5 387		570				

Fondsavsetning foretas i 2016 regnskap.

Gjennomsnittrenten som er benyttet ved beregningen for 2015 er 1,94 %.

Feiing og slam hadde fremførbart underskudd 01.01.2015 på henholdsvis kr 15.747,- og kr 263.589,-

Note 18 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor

Antall årsverk

	2013			2014			2015		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Fast ansatte	3 162	749	3 911	3 284	807	4 091	3 149	745	3 894
Andel K/M i %	80,8	19,2		80,3	19,7		80,8 %	19,2 %	
Årsverk	2 448	662	3 110	2 525	707	3 232	2 423	668	3 091
Andel K/M i %	78,7	21,3		78,1	21,9		78,4 %	21,6 %	

Lønn, honorar m.v. til rådmann og ordfører

	2015
Lønn, honorar m.v. til rådmann	1 336 613
Lønn, honorar m.v. til ordfører	1 034 761

Godtgjørelse til revisor og utgifter til drift av sekretariat for kontrollutvalget

Sarpsborg kommuner er medeier i Østfold Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer alle revisjonstjenester til kommunen. For 2015 er det utbetalt til sammen kr 2 737 840 i honorar til revisor. Størrelsen på honoraret fastsettes årlig av representantskapet i selskapet innenfor rammen av gjeldende avtale mellom eierkommunene.

I tillegg er det utbetalt kr 322 000 til Østfold Kontrollutvalgssekretariat (ØKUS) for drift av sekretariatfunksjon for kommunens kontrollutvalg.

Note 19 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt

Søksmål mot kommunen

Det er reist søksmål mot kommunen i følgende saker:

- a) Krav om oppreisning for ærekrenkelse. Oppreisningskravet er ikke fremsatt, men det antas ikke et høyt beløp.
- b) Pengekrav kr 1 142 200 pluss eventuelle saksomkostninger. Kravet gjelder tvist om hvem som skal dekke utgifter for avlastning.
- c) Krav om erstatning på 2 000 000 mill. kr ved påstått utvist erstatningsbetingende uaktsomhet ved manglende omsorgsovertakelse. Kravet stammer fra 1960-tallet. Det er usikkert om kommunen har forsikringsdekning. Ved eventuell dekning vil kommunen kun ha en egenandel, antagelig svarende til egenandelen på skadetidspunktet. Konkret skadetidspunkt er usikkert.
- d) Krav om kr 100 000 i erstatning for manglende omsorgsovertakelse. Det er i tillegg krevd oppreisning på kr 500 000. Kommunen har ikke forsikringsdekning for oppreisningskravet.
- e) Krav om erstatning for manglende oppfyllelse av opplæringsloven. Kommunen har ikke forsikringsdekning. Omfang av kravet er ikke spesifisert i stevningen.

Salg av Vartun

Sarpsborg kommune solgte eiendommen Vartun i 2014 og tinglyste en klausul om at eiendommen skulle benyttes til boligformål for personer som har fylt 50 år. Snøfonna AS (kjøper) tilbød høsten 2015 kommunen kr 3 mill for å slette aldersklausulen, da det ikke var marked for kun de over 50 år. Beløpet ble akseptert av kommunen. Det oppsto uenighet om forutsetningen for slik sletting. Det endte med krav om midlertidig forføyning fra kjøpers side. Dom falt i romjulen og Sarpsborg kommune fikk medhold fullt ut.

Enighet og oppgjør mellom kommunen og Snøfonna AS fant sted i februar 2016.

Note 20 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser

Kommunen har ikke gjeldsforpliktelser gjennom kommunale foretak, interkommunale samarbeid m.v. som er en del av kommunen som rettssubjekt og hvor kommunen som følge av dette svarer fullt ut for foretakets gjeld.

For oversikt over kommunens egne gjeldsforpliktelser vises det til note 14 til regnskapet.